

IZ NAŠIH ŽUPA

SARAJEVO-BANJALUKA — II. SUSRET VODITELJA CRKVENOG PJEVANJA VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE I BANJALUČKE BISKUPIJE

Zalaganjem dra Franje Komarice, profesora liturgike i crkvenog pjevanja na VVTS u Sarajevu, a uz razumijevanje i podršku rektora Bogoslovije dra Tomislava Jožića i Ordinarijata vrhbosanskog i banjalučkog, održan je 28. veljače u Sarajevu — u Vrhbosanskoj bogosloviji, a 1. ožujka u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Banjaluci II. susret voditelja crkvenog pjevanja iz ove dvije biskupije. Bila je to želja i samih sudionika I. susreta voditelja crkvenog pjevanja ovih biskupija održanog u jesen prethodne godine. Susret se pokazao i veoma opravdanim, posebno radi najnovije liturgijske pjesmarice *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*, kao i radi ovogodišnjih pastoralnih akcija oko što aktivnijeg, svjesnijeg i plodnijeg slavljenja euharistije po našim župskim i liturgijskim zajednicama, te našeg zajedničkog pripremanja na ovogodišnja dijecezenska i nacionalna kongresna slavlja, kako je to istaknuto u pozivu Ordinarijata upućenom svim župskim uredima i upraviteljima crkava vrhbosanske nadbiskupije i banjalučke biskupije. Bilo je prisutno u Sarajevu 78, a u Banjaluci 43 svećenika, čč. sestara i laika.

Sudionike, koji su »shvatili važnost permanentne glazbene izobrazbe i došli na susret«, pozdravili su, u ime odsutnih Ordinarija, generalni vikari, u Sarajevu biskup dr. Tomislav Jablanović, a u Banjaluci msgr. Branimir Župančić. Inspirirani tematikom susreta obojica su istakla opravdanost poštivanja liturgijskih propisa i naputaka Crkve glede upotrebe glazbe u liturgijskim slavljenjima, te potrebu mudrog odabiranja prikladnih oblika iz bogatog glazbenog stvaralaštva kako naše domaće Crkve, tako i Crkve kod drugih naroda.

Program susreta bio je uglavnom identičan i u Sarajevu i u Banjaluci. Prije podne su održana dva referata, iza kojih je uslijedila svaki put živa i plodna diskusija.

Mo Izak Špralja, profesor Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu i jedan od urednika nove liturgijske pjesmarice, prikazao je nastanak, strukturu i sam sadržaj pjesmarice *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*. Između ostalog je naglasio, kako je pjesmarica uvjetovana s jedne strane — različitom poviješću pojedinih krajeva u kojima naš narod živi i izražava kroz pjesmu svoju vjeru, a s druge strane — zahtjevima posaborske liturgijske obnove, koji su po mnogočemu različiti od ranije udomaćene prakse pjevanja u našim župskim i liturgijskim zajednicama. Na pjesmarici je radilo Hrvatsko liturgijsko vijeće pri BKJ, koje je pregledalo sve tekstove, te naši renomirani crkveni skladatelji. Repertoar pjesmarice, namijenjen slavlju svetih vremena, sakramenata, sakramentalija i časoslova uistinu je obiman i raznovrstan kako glede teksta tako i glazbenog ruha. Pjesmarica sadrži najjednostavnije jedinice namjenjene puku kao i složenije za grupu pjevača pa i pjevački zbor. Obiluje različitošću i bogatstvom našeg folklor. Donosi originalne napjeve. Namijenjena je puku da je koristi ili držeći je u ruci ili da nauči jedinice napamet. Sadrži oko 75 jedinica prikupljenih iz CO i sličnih pjesmarica, zatim 111 iz folklor,

oko 140—150 gregor. korala, 120 skladbi naših cecilianaca, 20 skladbi skladanih iza II. svj. rata, te 120—130 potpuno novih skladbi.

Za vrijeme diskusije nakon ovog predavanja u Sarajevu, fra Slavko Topić, profesor crkvene glazbe na Franjevačkoj gimnaziji u Visokom, objašnjavao je prisutnima repertoar napjeva i pjesama iz Bosne u novoj pjesmarici. Dio sudionika je smatrao da je taj repertoar preskroman, a prof. Topić je bio zadužen da ga odabere i predloži komisiji koja je pripremala pjesmaricu.

Za njima su ostala desetljeća intenzivnog bavljenja crkvenom glazbom, a srce je još uvijek mlado, um željan novih spoznaja. Fra Alojzije Čosić, brat Mohor Dvojmoć i mo I. Spralja kod rješavanja dobivenog »zadatka«.

U svom predavanju dr. Franjo Komarica detaljno je i konkretno protumačio kako se pravilno upotrebljavaju pojedini glazbeni oblici (antifone i psalmi, popjevke, višeglasje, poklici) u euharistijskom slavlju. Budući da sam oblik i značaj kako liturgijskog vremena i dana tako i svakog pojedinog dijela euharistijskog slavlja zahtijevanju određen glazbeni izričaj i određene glazbene nosioce (aktere), to treba voditi računa da se ne pjeva za vrijeme misnog slavlja bilo koja pučka popijevka, niti da pjeva samo grupa pjevača ili samo pjevački zbor. Svoju ulogu u misnom slavlju treba da obavljaju kako grupa pjevača, odn. zbor, tako i solista a i sav nazočni puk — i to ondje i onda gdje i kada je to za dotične predviđeno liturgijskim propisima iz Misala, Lekcionara i Reda pjevane mise iz 1972. godine. Na temelju nove pjesmarice profesor je ponudio bogat repertoar za raznovrsto oblikovanje misnih slavlja u nedjelje »kroz godinu«. Također je podijelio i obrazložio predviđeni repertoar pjesama za ovogodišnja kongresna slavlja u vrhbosanskoj nadbiskupiji, banjalučkoj biskupiji kao i za NEK u Mariji Bistrici.

Poslijepodnevni rad odvijao se po grupama od 2 odn. 3 sudionika. Na osnovu dopodnevni saznanja svaka je grupa imala zadatak glazbeno oblikovati jednog euharistijsko slavlje, vodeći računa o mogućnostima konkretne liturgijske zajednice, o zahtjevima liturgijskog vremena, o naravi pojedinog dijela slavlja, te o repertoaru koji nudi nova liturgijska pjesmarica *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*. Radilo se uistinu ozbiljno, praktično i plodno. Svaka je grupa u plenumu predstavljala svoj model, te čula mišljenja i opaske predavača kao i drugih nazočnih.

Evo jednog takvog modela za glazbeno oblikovanje euharistijskog slavlja prosječne liturgijske zajednice uz aktivno sudjelovanje grupe pjevača, solista, cijelog puka te samog organiste:

3. nedjelja u vrijeme »kroz godinu« C:

Ulazna pjesma: Pjevajte Gospodu pjesmu novu; br. 82., — pjevači, puk i solisti.

Gospodine: — M. Leščan — pjevači i puk naizmjenično.

Slava: — I. Peran, »Slavite Mariju« — svi.

Pripj. psalam: Riječi tvoje Gospodine duh su i život, (ps 19), br. 91., — solisti i svi.

Aleluja: — br. 133 + vlastiti stih iz Lekcionara — solista i svi.

Prikazna: — Jedan kruh, br. 231., — pjevači.

Svet: — I. Peran, »Slavite Mariju« — svi.

Tajna vjere: — Tvoju smrt br. 19., — svi.

Jaganjče Božji: — M. Leščan — pjevači i puk naizmjenično.

Pričesna pjesma: — Kušajte i vidite (ps. 34), br. 101., — solisti i svi.

Zahvala iza pričesti: — Krist nas je sobom hranio, br. 259 — svi.

Otpust vjernika: — Postludij — orgulje, harmonij. Sve ostale poklike tijekom slavlja izvodi cijela liturgijska zajednica.

Na oba susreta i u Sarajevu i u Banjaluci bilo je očito koliko je bila sretna zamisao organizatora da se, uz postojeći svakogodišnji već afirmirani tečaj za orguljaše u Zagrebu, priređuju i ovakvi pokrajinski susreti voditelja crkvenog pjevanja na kojima sudjeluju i oni kojima je — radi pastoralnih obaveza — nemoguće doći u Zagreb. — Radnom atmosferom ispunjeno vrijeme pokazalo se na oba mjesta prekratim, tako da se na kraju glasno razmišljalo o mogućnostima da se slijedeći susret predvidi na 2 dana. Koncelebriranim misama u katedralama Sarajeva i Banjaluke koje su predvodili biskup dr. T. Jablanović i tajnik biskupije vlč. Vlado Lukenda zahvalili smo Bogu za darovani dan i sve bogatstvo novog saznanja za naše još radosnije služenje Gospodinu u njegovoj Crkvi.

S. Julijana DJAKOVIĆ, s. Cecilija MILAKOVIĆ

BANJALUKA: NEZABORAVNO VEČER SAKRALNE GLAZBE U KATEDRALI SV. BONAVENTURE

Na veliku i neskrivenu radost vjernika iz svih župa banjalučke biskupije, kao i na vidno zadovoljstvo i oduševljenje vrlo uglednih gostiju, održan je u Banjaluci 15. 7. 1984. dijecezanski Euharistijski kongres. Zahvaljujući velikom zalaganju grupe mladih svećenika, priprava za kongres daljnja i bliža, kao i samo kongresno slavlje bili su na zavidnoj visini. U neposrednoj pripravi kao i u samom kongresnom slavlju posebno su se istakli pjevači katedralnog zbora, kojeg vodi dvije zadnje godine s. Cecilija Milković iz Družbe Klanjateljica Krvi Kristove. Prve večeri, sadržajem i posje-

tom bogate trodnevne pred Kongres, održao je katedralni zbor, pojačan sestrama Klanjateljicama Krvi Kristove iz Budžaka, Bos. Aleksandrovcica i N. Topole, te ss. milosrdnicama iz Banjaluke, veoma uspješni koncert u obliku glazbe i riječi. Na programu su imali ova glazbena djela:

L. v. Beethoven — *Nebesa slave*

A. Dvořak — *Pjevajte Gospodu* (solo)

J. Hayden — *O Bože nisam vrijedan*

A. Dvořak — *Gospod Bog je pastir moj* (solo)

J. Vrhovski — *Zasjenjuje te* (3-gl. ženski)

W. A. Mozart — *Ave verum corpus*

L. Kozinović — *Velik je Gospodin*

J. Haas — *Aleluja* (solo i zbor)

A. Klobučar — *Zdravo Djevo čista* (3-gl. ženski)

I. pl. Zajc — *Ave Maria*

T. Fosić — *Divan si Gospodine*

B. Marcello — *Nebesa silna pjevaju*

Dirigirala je s. Cecilija, za harmonijem je bila s. Damjana Kovačević, a solisti su bili Romano Tripalo, student medicine i Jelena Marušić, maturantica. Prisutni su bili uistinu oduševljeni uvježbanošću zbora, sigurnošću u nastupu i školovanim glasovima solista. Starijim Banjalučanima se moglo vidjeti u očima suze radosnice, jer su nakon 40-ak godina — prema vlastitim iskazima — ponovno doživjeli od svojih sugrađana, u svojoj katedrali, nezaboravne religiozno-estetske trenutke. Zahvalnost za to pripada svim pjevačima, u prvom redu neumornoj s. Ceciliji, koja ih je okupila i s njima znalački radi. — Sam katedralni zbor za sada broji 28 stalnih pjevača, uglavnom studenata i mladih radnika. Redovito sudjeluje u bogoslužju katedrale i to isključivo na način i u ulozi kako mu je namjenjuju saborski i posaborski liturgijski dokumenti. Može zvučati neskromno, ali je istina, da bi zbor banjalučke katedrale u tom pogledu mogao služiti za uzor zborovima naših liturgijskih zajednica. Nastave li ovako i u buduću, u što ne treba sumnjati, uistinu će uveličavati slavu Gospodnju i biti na radost svojih bližnjih. Poželimo im to od srca.

M.

POLJIČKA PUČKA MISA MO. BORISA PAPAN-DUPULA

Na dan proslave poljičkog zaštitnika Sv. Jurja, 29. 4. 1984. prvi put je na Gracu izvedena *Poljička pučka misa u čast Sv. Bogdana Leopolda Mandića*, autora maestra Borisa Papandopula u izvođenju zagrebačkog zbora »Collegium pro musica sacra«, pod vodstvom s. Imakulate Malinke i orguljašice Ljerke Očić-Turkulin. Na izvornom višestoljetnom vrelu poljičkoga narodnog melosa i drevnoga poljičkog glagoljaškoga pjevanja, maestro Boris Papandopulo saznao je samosvojnu, polifonu muzičku građevinu, plemenite ljepote i korjenite dubine. Osebniji glazbeni izričaj *Poljičke pučke mise* plod je autorova nadahnuća u susretu s prirodnim i kulturnopovijesnim vrednotama Poljica. Iz umjetnikova govora održana u Gatima, nakon premijerne izvedbe mise, saznajemo pojedinosti o stvaranju i namjeni ovoga značajnog djela.

Tom prilikom maestro Boris Papandopulo je kazao: »Što se tiče moje mise, ja sam o njoj don Juri govorio. Interesantno, mi smo se sastali prije dva, tri mjeseca, dogovorili sve, i eto, misa je nastala, misa je izvedena ...

Mislim da sam donekle pogodilo ovaj ugođaj, tj. karakteristiku ovih vaših Poljica, i ako je to uspjelo, ako ste to vi primili, ako je to možda i narod primio, za narod je možda ipak još malo prekomplificirano, onda sam uspio, onda sam nešto lijepoga napravio što će ostati i poslije mene i za buduća pokoljenja.